

Aralsøen og dets fiskeri

Det dansk/kazakiske fiskeriprojekt

I 1997 overtog Landsforeningen Levende Hav ansvaret for fiskeri- og udviklingsprojektet ved Aralsøen i Kazakstan efter Fiskerikollektivet af 1978. Med støtte fra Danida, Demokratifonden, private fonde, virksomheder og bidrag fra foreningens medlemmer, har projektet siden 1995 fået gennemført væsentlige forbedringer for fiskerbefolkningen rundt den nordlige del af Aralsøen.

Formålet med dette »fisker til fisker« projekt, er en direkte og konkret støtte (udstyr, viden, kreditter) til fiskerne og deres familier. Og igennem dette fiskerisamarbejde arbejder vi på at få skabt en større national og international opmærksomhed omkring Aralsøen.

Fra 1975 og frem 1995 blev der ikke fisket på Aralsøen, men i floden og de mange mindre søer i Aralsk regionen. Aralsk regionen ligger i den nordlige del af Aralsøen, en region på størrelse med Danmark, hvor der bor ca. 70.000 mennesker. Et alt for voldsomt fiskeri har nu ødelagt den økologiske balance i disse ferskvands områder. Men nu fisker man skrubber i Aralsøen, og fiskeriet er stødt stigende. Fangsten sælges lokalt, men i de seneste år har salget af skrubber til de større byer i Kazakstan, også været stigende.

Den danske støtte har bestået af flere store transporter med brugt, men godt dansk fiskeriudstyr, hovedsagelig garn og materialer til fremstilling af garn. Projektet har støttet med kreditter til opbygningen og driften af mindre fiskerikooperativer og brigader, så der nu er blevet skabt ca. 80 sådanne selvstændige grupper. Projektet har fået etableret tre modtagerstationer rundt søen, med kontor, frysecontainer og generatorer, og i 2000 blev mere end 100 af de glasfiberbåde man fisker med på Aralsøen repareret.

I 1998 stiftede fiskerne en forening Aral Tenizi (Aral Sea). Og det er den første demokratiske forening, der er blevet oprettet i Kazakstan, og i dag har den ca. 1000 betalende medlemmer.

Fiskeriprojektet er et såkaldt "NGO – projekt", dvs. et projekt hvor løn- og administrations udgifterne i Danmark, bliver holdt nede på et absolut minimum. Derimod bruges der midler på lokalt ansatte, til opgaver i fiskerisæsonen og til udvikling af den lokale forening, så den kan overtage ansvaret for projektet i 2004, når den danske støtte ophører.

Projektet er kendt i Kazakstan, hvor man i de seneste tre år har kunnet følge udviklingen i TV og aviser. Projektet har fået rosende omtale af Kazakstans præsident, og Kazakstans premierminister besøgte projektet i 2000. Landets miljøminister og de lokale myndigheder, gennem guvernøren i Kyzylorda provinsen og Aralsk regionens borgmester, støtter projektet når der er brug for det.

Aralsøen og dets fiskeri

Aralsøen i Kazakstan

Aralsøen er historien om et kunstvandingsprojekt, som blev til en menneskeskabt naturkatastrofe uden sidestykke i historien

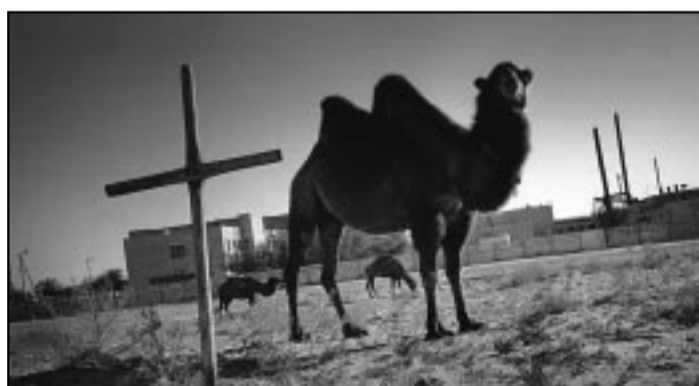
Frem til 1975 var Aralsøen verdens fjerdestørste sø, 1½ gang så stor som Danmark. Søen ligger i den centralasiatiske ørken, 700 km øst for det Kaspiske Hav, hvor den får sit vand fra to store floder, der løber igennem Central Asien. Og det er langs med floderne, at Sovjetunionen i starten af 50'erne begyndte at bruge flodvandet til dyrkning af bomuld, ris, hvede og hirse. Man byggede simpelthen dæmninger på tværs af floderne, og så gravede man brede kanaler ud fra floderne og mindre kanaler derfra og ud på markerne.

Et enormt projekt, som også medførte at man måtte udflytte mere end 10 mill. mennesker, til arbejdet med opdyrkningen af den centralasiatiske ørken.

Aralsøen begyndte at tørre ud, og i 1975 var det slut med at fiske på Aralsøen. 2/3 af søen forsvandt, og den blev salt. Fiskeriet ophørte og titusinder af mennesker, som havde levet af fiskeriet, sejlads, jagt, værftsindustri, fiskeindustri m.m., blev flyttet fra Aralsøen til andre steder i Kazakstan. De få, som blev tilbage, enten fordi de ikke ville flytte, eller fordi der ikke var brug for dem andre steder, måtte nu til helt at leve af lidt landbrug ved floden og i deltaet og af dyrehold. Fiskerne forsøgte at fiske i andre dele af Kazakstan, men også det fiskeri ebbede ud, efterhånden som søer og floder blev nedfiskede.

Da vi besøgte fiskerne første gang i 1991, fortalte de os om de skrubber, der var blevet udsat i Aralsøen i slutningen af 1970. Fiskerne havde forsøgt at fange skrubber, med deres traditionelle redskaber som vod og garn, men redskaberne var lavet til fangst af rundfisk, som står relativt højt i vandet, sandart, karper, slangfisk, malle, aborre, gedder m.m. og derfor ikke særlig gode til at fange fladfisk.

I 1994 og igen i 1995 fik vi udviklet projektet gennem besøg fra Kazakstan til Danmark, og i efteråret 1996 gennemførte vi, med støtte fra Danida, et omfattende forsøgsfiskeri efter skrubber på Aralsøen. Fiskeriet var overraskende godt, og derfra gik udviklingen i gang.

Aralsjøen og dets fiskeri

Hvorfor bør vi støtte Aral-fiskerne?

Danske skatteydere bruger 12 mia. kroner om året for at hjælpe på fattigdommen uden for Danmark. Og selv om udviklingsbistanden ofte kritiseres for ikke at komme de rette til hjælp eller for ikke at nytte noget, så er det alligevel en økonomisk politik, som et betydeligt flertal af den danske befolkning støtter og er stolte af.

Umiddelbart forbinder man måske ikke Kazakstan med de fattige lande, men det er fattigt. Og i Kazakstan betegner man Aralsk regionen som den fattigste region i hele landet.

Her tjener en arbejder 4000 Tenge/md. Det svarer til 250 kroner/md., en lærer på fuld tid tjener det dobbelte. Og selv om fødevarer og andet er betydelig billigere end i Danmark, så er benzin og udenlandsk producerede varer meget dyre.

Vi bør hjælpe Aral-fiskerne, fordi de er fattige og fordi Aralsk regionen hørte til blandt de rigeste regioner i Sovjetunionen. Dengang der var fisk i Aralsøen, var der velstand. Hele regionen vidner om den tid, som mange stadig husker.

Det var ikke fiskerne ved Aralsøen der byggede dæmninger på tværs af floderne. Fiskebefolkningen ved Aralsøen er helt uden skyld i den tragiske situation de lever i, og derfor bør de hjælpes.

Men de bør også hjælpes, fordi de kan bruge og vedligeholde det udstyr, vi bringer fra Danmark. De bør også hjælpes, fordi de kan organisere og udvikle de nødvendige organisatoriske rammer for deres fiskeri.

Danmark bør være aktiv i Aralsk regionen, for også at kunne lægge pres på det internationale samfund for at få sat gang i de mange internationale planer, som gennem årene er blevet udarbejdet til afhjælpning af katastrofen i og omkring Aralsøen, men som aldrig er blevet ført ud i livet.

De danske myndigheder er med rette stolte over dansk miljøpolitik i de fattige lande. Danmark både kan og burde stå i spidsen for en større international støtte til genopretningen af Aralsøen som ferskvandssø.

